

Kulturdepartementet
Postboks 8030 Dep,
0030 Oslo

Oslo, 25. mars 2019

Høringssvar Scenekunststrategien fra Den Norske Ballettskole & Akademi AS

www.dnbs.no

Daglig leder Irene Aarset Jansson
Tlf. 913 00 057
Organisasjonsnummer 992792191

Den Norske Ballettskole & Akademi (DNBS&A) ble etablert av gründerne Siri Aarset Johansen og Irene Aarset Jansson i 2005 og har i dag ca. 700 elever i alderen 4 til 40 år. Elevene føres helt frem til ferdig ballettutdannelse. I tillegg til undervisning i klassisk ballett, har DNBS&A klasser i moderne dans, improvisasjon, breakdance, teater, musikal, jazz/funkjazz og elitetrening med masterclass.

DNBS&A har igjennom året mange forestillinger innen alle genrene som det undervises i. Til flertallet av forestillingene inviteres profesjonelle dansere på det øverste internasjonale nivået til å delta som solistdansere.

Fra etableringen i 2005 har visjonen vært å være et knutepunkt for ballett med profesjonelle pedagoger, koreografer og dansere. I 2017 etablerte DNBS&A *Festivalen Valdres Sommerballett*. Festivalens mål er å være et knutepunkt for ballett av aller høyeste internasjonale klasse og skape kulturengasjement i lokalsamfunnet og dele ballettopplevelser med et bredt publikum i vakre naturomgivelser. Festforestillingene i Valdres har utviklet seg til å bli unike ballettfremføringer. Kunstnerisk har Vadim Pisarev (UNESCO dancer og the year 1995) bistått med å utvikle samarbeide med internasjonale ballettkunstnerne for at de skal danse på norske scener.

For DNBS&A er det viktig at det utvikles et økt samarbeid, økt visning og formidling av scenekunst og å se på dynamikken mellom de faste institusjonene og det frie feltet, samspillet mellom stabil infrastruktur og fleksibilitet for utvikling av nye kunstnerskap, nye grupperinger og nye produksjoner, samt hvordan ressursene utnyttes til det beste for både aktører i scenekunstfeltet og publikum.

For å få frem våre synspunkter bruker vi vår sceneerfaring gjennom mange år som eksempler, en erfaring som etter vår vurdering har overføringsverdi til scenekunststrategien på nasjonalt nivå.

- **Hva bidrar til å fremme produksjon og formidling i scenekunstheltet? Gi eksempler.**

Tilgang til scene er i dag vanskelig for mange aktører som ikke har en sikker økonomi gjennom tildeling i statsbudsjettet. Det kan virke som om de statsfinansierte scenene ikke ønsker at andre skal bruke deres scener og de blir gjennom det et hinder for de frie og nytenkende aktører. De bruker også i mange tilfeller en prising som skaper hinder for aktører som ikke er så sterke økonomisk. Det bør være et krav til de offentlig finansierte scenene at de slipper til andre aktører til en fornuftig pris selv om scenen har som oppfatning at en annen aktør er en "konkurrent". Dette gjelder flere scener uten å nevne noen spesifikt. Vi opplever at de beskytter seg selv, noe som går utover scenekunsten på et nasjonalt nivå og blir et hinder i nyskapingen.

Ved bygging av kulturhus/scener i offentlig regi er ofte ikke ballettens behov inkorporert fullt ut i planleggingen. Dette gjelder eksempelvis å ha dansegulv på scenene som dekker behovet dansere på nasjonalt og internasjonalt nivå har. Scenenes størrelse er også viktig for å få ballett ut i hele landet. For små scener hindrer større ballettoppsetninger i å utøve ballettkunsten fullt ut. Lite eller ingen plass i vingene/kulissene er et generelt problem på mange scener. Ballett krever god plass også utenfor den visuelle scenen for publikum. Det er stor mangel på dette ved de fleste scener og det er et hinder for sceneutøvelse. Et punkt om dette bør tas inn i strategien for scenekunst.

Et eksempel på dette er Fagernes Kulturhus. DNBS&A har ballettforestillinger her med ballettdansere på det høyeste internasjonale nivå. Men de får ikke vist sin kunst fullt ut da gulvets kvalitet kan skade danserne og scenen er for liten for å utøve kunsten fullt ut ved å ta ut sitt fulle potensial. Store nok scener vil gi bedre scenekunst Norge rundt.

Støtteordninger er meget viktig, men de er ofte vanskelig å forholde seg til. De er ofte så byråkratiske og detaljerte at de i praksis ikke blir en støtteordning. Vi må erkjenne at de fleste som søker har meget små administrasjoner med begrenset kompetanse på byråkrati. Et eksempel på dette er en støtteordning i en kommune som gir inntil Kr. 25.000 for å styrke scenekunsten. Hvis vi hadde beregnet et ordinært konsulentonorar for vårt arbeid med søknaden samt kostnad til regnskap og revisjon, vil antakelig kostnaden ved å få en støtte på Kr. 25 000 koste opp mot Kr. 75 000. Da er det reelt sett gunstigere for oss å la vær å søke og støtteordningen virker kontraproduktivt.

Ofte er det som det søkes midler til kun en del av organisasjonens totale produksjon. Men det stilles noen ganger krav som griper inn i hele organisasjonens struktur. DNBS&A har et samarbeid med en støtteordning som stiller krav helt inn i organisasjonens finansielle posisjoner. Hvis eksempelvis et børsnotert selskap hadde hatt et samarbeid med støtteordningen på noen hundre tusen kroner, så ville det blitt stilt krav om den finansielle strukturen til hele selskapet. Da blir raskt godet til et hinder.

Det er også viktig at i regelverket for støtteordningen gis det alltid mulighet til aktiv markedsføring slik at scenekunsten når ut til flest mulig i samfunnet. Det må ikke kun være produksjon av forestillingen som støttes. Salg og publikumskontakt må også støttes. Dette er viktig i et publikumsbyggende perspektiv.

- **Har du eksempler på vellykkede prosjekter eller tiltak som har fremmet nye typer samarbeid og økt visning av scenekunst?**

DNBS&A ønsket i 2016 å arbeide utenfor det sentrale østlandsområdet og med nye produksjoner. Det medførte at vi etablerte prosjektet *Festival Valdres Sommerballet* i samarbeid med Valdres

Sommersymfoni. Valdres Sommerballett er et festivalarrangement med en sommerskole for ballettalenter fra hele landet hvor de får undervisning av pedagoger på det øverste internasjonale nivå og sceneforestillinger med dansere på det øverste internasjonale nivå. Målet med arbeidet er å vise unge norske talent hva det internasjonale nivået er, og la våre talenter få sceneerfaring sammen med profesjonelle ballettdanserne. I tillegg ønsker vi å få ballett ut i landet.

I 2019 blir sommerballetten gjennomført for tredje år på rad. Størrelsen på arrangementet har økt for hvert år. Støtteordningene har ikke samsvar med utviklingen av prosjektet. DNBS&A mener at prosjektet er så viktig for oss og lokalsamfunnet at det har medført at vi har akseptert å måtte finansiere et økende underskudd med egne midler. Men dette kan ikke vare over for lang tid. Skal vi fortsette med scenekunst på festivalen, må støtteordningene fungere for scenekunst på internasjonalt nivå i mindre lokalsamfunn.

Vi mener at vår satsing i Valdres er så viktig for lokalsamfunnet, for talentutviklingen og for ballettkunsten at vi nå har kjøpt et lokalt i sentrum av Fagernes som skal disponeres kun til kunst og kultur og vi trekker Nord-Aurdal kommune inn i utviklingsarbeidet. Det er et vellykket prosjekt med scenekunst som nå skaper en ny kunstarena.

Prosjektet Valdres Sommerballett har vært meget vellykket, og i praksis har vi vist at det er mulig for et lite privat selskap å være offensive i et lokalsamfunn, og å "arbeide på motsatt måte" enn det som det tradisjonelt arbeides. Her har et lite selskap valgt å være offensiv og kreativ med egne midler for å skape ny scenekunst for deretter å se hvilke støtteordninger som kan bistå videre for å få et vellykket prosjekt i et lokalsamfunn.

Etter at Valdres Sommerballett var etablert, har en statlig institusjon med statlige midler etablert sommerskole i samme tidsperiode med et kostnadsnivå for deltakerne som kun en statsfinansiert institusjon kan ha. Det medfører at talentene må gjøre valg som medfører at de ikke får mulighet til å få med seg flere treningsarenaer. Konkurransen er positivt for scenekunsten, men staten bruker statlige midler slik at det ikke blir konkurranse på like vilkår. Men det som er tragisk, er at det er ballettalentene i Norge som taper trenings- og utviklingsmuligheter og muligheten for scenetrening med profesjonelle kunstnere reduseres. Det er viktig at statlige midler brukes slik at det blir reell konkurranse og ikke blir et hinder for scenekunst. Hvis ikke vil statlige midler bidra til å redusere mangfoldet, offensiviteten og kreativiteten.

Valdres Sommerballett har utviklet seg. I sommer (2019) arrangeres det sammen med Valdres Sommersymfoni en forestilling med unge symfonikere, unge ballettalenter og profesjonelle internasjonale ballettdansere. Forestillingen er en tilpasning av balletten Peer Gynt av Vadim Pisarev tilpasset musikk- og ballettalentene og Valdres. Dette er noe helt nytt som vil gi de unge en helt ny sceneerfaring. Scenekunsten utvikles gjennom samspillet mellom musikk, dans, amatører og profesjonelle.

To andre prosjekter som er vellykket, er DNBS&A sine prosjekter i samarbeid med Norges Astma- og Allergiforbund, ballett på sykehus og "Nøtteknekkeren og den allergiske klara". Her går det helt nye veier. Prosjektene ønsker å bringe kunsten ut til et nytt publikum, de som er syke og deres familier, og skape kunstopplevelse hos disse ut over det vanlige og derigjennom skape nye kunstinteresserte. Prosjektene er delvis eksternt finansiert.

Prosjektet "ballett på sykehus" er vellykket og gjennomføres på "nye scener"; i barneavdelingene på våre sykehus. Det er viktig å ha ordninger som medvirker til å etablere scenekunst ute der hvor publikum er, og ikke kun på scener med amfi for publikum.

Prosjektet "Nøtteknekkeren og den allergiske klara" er i produksjon. Prosjektet ønsker å bruke kunst og scener til å formidle helseinformasjon til et publikum som er nytt sett fra kunstsiden. Men det som er et problem, er å skaffe scene. Flere av de offentlige eide scener har mulighet til å være arena for forestillingene, men de er vanskelig å få leie. Enten er svaret at det ikke er ledig selv om datoen for scenearrangementet er helt åpen, eller så prises det så høyt at det ikke er mulig å gjennomføre.

- **Hvilke strukturelle utfordringer finnes i dag på scenekunstheltet? Gi eksempler**

DNBS&A er organisert som et aksjeselskap. Det er aldri tatt ut utbytte fra selskapet og alt overskudd er tilbakeført selskapet. Det har medført at DNBS&A kan ta noe risiko og egenfinansiere deler av prosjekt hvor det bevisst blir underskudd.

Det er et problem ovenfor de fleste støtteordningene fra det offentlige at en aktør er organisert som et aksjeselskap. Selv om det er et aksjeselskap så er ikke alltid formålet profitt. DNBS&A ønsker å være et aksjeselskap og ikke en stiftelse. DNBS&A vil nå føre inn i vedtektene at det ikke skal kunne tas utbytte ut fra selskapet.

Den strukturelle utfordringen som er ved aksjeselskap bør tenkes igjennom i strategien. Aksjeselskap har vesentlige hindre i finansieringen fra det offentlige. Andre selskapsformer har fortrinn selv om selskapenes mål er de samme.

- **Hvilke tiltak må til for at disse utfordringene kan løses?**

De som forvalter støtteordninger, scener etc. har ofte sin erfaring fra offentlig virksomhet og finansiering over bevilgninger. Intet galt i det. Men de har ofte vansker med å forstå organisasjoner som må ha bedriftsøkonomiske inntekter og som ikke har støtteordninger eller offentlig finansiering som hovedinntektskilde. Disse organisasjonene må legge store ressurser inn i markedtankegang og tilpasse seg et marked. Den tankegang og behov ser ikke alltid støtteordningene. Resultatet av det blir ofte at organisasjonene tilpasser seg støtteordningene og at støtteordningene blir "markedet". Det svekker scenekunsten og arbeidet mot nye publikummere/publikumsgrupper.

Et eksempel på dette er at DNBS&A ønsket å la et eiendomsselskap finansiere et prosjekt sammen med en støtteordning. Det lot seg ikke gjøre å bidra direkte med finansiering fra et privat selskap. Men når det ble opprettet en stiftelse skreddersydd for støtteordningen hvor pengene fra det private selskapet "gikk igjennom", var alt OK. Dette synliggjør en manglende forståelse for hvordan private selskap arbeider innenfor kunstfeltet.

Hvis det er ønskelig at private aktører i det frie feltet skal arbeide entusiastisk og innovativt innenfor området scenekunst, må de utfordringer som private aktører har, løses og ikke som nå, presse selskapene til å tilpasse seg en offentlig tankegang som i praksis blir et hinder.

- **Hvordan ønsker du at scenekunstheltet skal se ut om 5-10 år? Kort beskrivelse.**

Det må bli større plass innen scenekunsten til organisasjoner som ikke er offentlige, stiftelser eller andre ikke skattepliktige organisasjoner. Selv organisasjoner som er skattepliktige kan jobbe idealistisk og entusiastisk. Men de må ha et bedriftsøkonomisk overskudd som medfører skatt. Det bør være positivt og ikke et hinder. Det bør i strategien drøftes ikke bare hvordan det offentlige kan overføre midler til ikke skattepliktige organisasjoner, men også hvordan det offentlige kan bidra til scenekunst som medfører skatteplikt.

For å styrke scenekunstheltet i fremtiden bør skattereglene for støtte til skattepliktige selskap vurderes på ny. Et eksempel på det er finansieringen av DNBS&A sin scenekunst.

Eierstrukturen til DNBS&A har eiendomsselskaper som brukes til finansiering av scenekunst- og talentutvikling i selskapet DNBS&A. Det tas ikke ut utbytte fra disse selskapene med unntak av i 2018. Lønnsnivået i DNBS&A er bevisst lavt. Det medførte i 2018 at det måtte tas ut utbytte for å betale formueskatt. Dette svekker evnen til å finansiere kunst og talentarbeid i fremtiden.

Selskapene har ikke fradragsrett skattemessig for finansiering av scenekunst. Resultatet er at hver krone som tilføres DNBS&A fra disse selskapene for å skape scenekunst, koster Kr. 1,25. Skattereglene er her et hinder for økt scenekunst inn i fremtiden.

Vi håper våre erfaringer innen flere områder som vi har brakt inn i denne høringen kan ha en overføringsverdi til departementets videre arbeid med scenekunststrategien på nasjonalt nivå.

Skulle departementet ønske en ytterligere utdyping, så stiller vi med glede opp med våre scenekunst- og gründererfaringer og ikke minst fremtidstanker.

Med vennlig hilsen
Den Norske Ballettskole & Akademi AS

Irene Jansson
Daglig leder